

Pilar 3

Offentliggjøring av sentral risikoinformasjon

INNHALDSFORTEGNELSE

1. INNHold	
2. INNLEDNING	3
2.1 SpareBank 1 Lom og Skjåk.....	3
3. INTRODUKSJON TIL KAPITALDEKNINGSREGLENE.....	5
3.1 Pilar 1 – krav til kapital	5
3.2 Pilar 2 tillegg:	7
3.3 Pilar 3.....	7
4. KONSOLIDERING.....	8
4.1 Forholdsmessig konsolidering	8
5. RISIKO-OG KAPITALSTYRING I SPAREBANK 1 Lom og Skjåk	8
5.1 Internt kontrollmiljø	8
5.2 Identifisering av risiko	9
5.3 Risikoanalyse, risikomåling og vurdering av kapitalbehov (ICAAP).....	9
5.4 Kontroll.....	11
5.5 Informasjon og kommunikasjon (rapportering).....	11
5.6 Oppfølging og overvåking.....	11
6. INFORMASJON OM RISIKOGRUPPENE	12
6.1 Kredittrisiko	13
6.2 Operasjonell risiko.....	20
6.3 Markedsrisiko	21
6.4 Likviditetsrisiko.....	22
6.5 Eierrisiko	23
6.6 Forretningsrisiko.....	25
6.7 Strategisk risiko	25
7. SOLIDITET	26
7.1 Regulatorisk kapitaldekning (Pilar 1).....	26
7.2 Uvektet kjernekapitalandel	28
7.3 Soliditetsmål.....	29
8. BEREGNET ØKONOMISK KAPITAL (PILAR 2)	30
9. SAMMENLIGNING AV REGULATORISK OG BEREGNET ØKONOMISK KAPITALBEHOV.....	31

2. INNLEDNING

Dokumentet er utarbeidet for å gi markedet informasjon om SpareBank 1 Lom og Skjåk sin risiko- og kapitalstyring. Dokumentet er i tillegg ment å dekke kravene som er satt til offentliggjøring av risikoinformasjon etter ”Forskrift om kapitalkrav del IX”.

Formålet med dette dokumentet er å presentere finansiell informasjon som kan bidra til at markedsaktører er bedre i stand til å vurdere:

- Bankens risikonivå
- Styring og kontroll med de ulike risikoene
- Kapitalsituasjonen

Dette dokumentet oppdateres årlig sammen med bankens årsregnskap, rapporten for 2021 er ferdigstilt og offentliggjort i februar 2022.

2.1 SPAREBANK 1 LOM OG SKJÅK

Kjernevirksomheten til banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. SpareBank 1 Lom og Skjåk bruker betydelige ressurser på å videreutvikle risikostyringssystemer og prosesser i tråd med ledende praksis i Norge. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Lom og Skjåk skal støtte opp under bankens strategiske mål, samt sikre finansiell stabilitet og en forsvarlig formuesforvaltning.

SpareBank 1 Lom og Skjåk – Pilar 3 2021

Her oppsummeres finansielle nøkkeltall for 2021 og bakover:

Tal i tusen kroner	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
FoUvalningskapital	8.057.200	7.161.180	6.302.030	5.908.603	5.581.965	5.213.827	4.879.769
Overført til Boligkreditt (BK)	1.914.651	1.722.071	1.593.166	1.476.215	1.390.274	1.248.873	1.024.664
FoUvalningskapital inkl. BK	9.971.851	8.883.250	7.895.196	7.384.818	6.972.239	6.462.700	5.904.433
Brutto utlån (til kunder)	6.607.679	6.033.050	5.584.930	5.119.952	4.641.105	4.494.645	4.114.448
Brutto utlån (til kunder) inkl. BK	8.522.330	7.755.121	7.178.095	6.596.167	6.031.379	5.743.518	5.139.112
Innskott ftd. kunder	6.048.761	5.200.611	4.527.161	4.356.245	4.008.332	3.784.583	3.398.765
Resultat underliggende drift eks. tap	43.268	58.461	67.794	56.756	56.882	63.538	50.210
Tap på utlån	4.307	27.010	4.170	-4.750	4.427	3.040	-1.420
Resultat underliggende drift inkl. tap	38.961	31.452	63.624	61.506	52.456	60.498	51.630
Utbytte og verdiendring fin. instrument	27.932	-1.444	39.728	4.331	8.597	17.848	-2.832
Resultatdel TS og RV	40.242	42.514					
Resultat før skatt	107.135	75.522	158.895	92.168	103.710	100.218	55.598
Resultat etter skatt	95.036	66.201	140.159	74.830	88.221	84.504	39.845
Eigenkapital	1.182.224	1.087.610	970.371	831.668	758.096	670.389	590.133
Renteneseto	1,43 %	1,67 %	2,08 %	1,84 %	1,95 %	2,09 %	1,98 %
Provisjon og gebyr i % av gj. foUvalningskapital	0,67 %	0,66 %	0,64 %	0,65 %	0,67 %	0,63 %	0,68 %
Driftskostnader i % av gj. foUvalningskapital	1,51 %	1,43 %	1,57 %	1,47 %	1,54 %	1,42 %	1,58 %
Driftskostnader i % av sum driftsinntekter, eks. verdipapir	56,65 %	47,87 %	43,88 %	50,60 %	45,72 %	45,77 %	57,15 %
Resultat før andre inntekter og kostnader i % av gj.snitt foUvalningskapital	1,21 %	0,96 %	2,29 %				
Tap i prosent av brutto utlån	0,07 %	0,35 %	0,07 %	-0,09 %	0,10 %	0,07 %	-0,03 %
Avsetning til tap i % av brutto utlån	0,85 %	0,73 %	0,59 %	0,54 %	0,67 %	0,61 %	0,82 %
Mislighetsprosent	0,08 %	0,15 %	0,28 %	0,08 %	0,52 %	0,32 %	1,07 %
Eigenkapitalandel i balanse	14,67 %	15,19 %	15,40 %	14,08 %	13,58 %	12,86 %	12,09 %
Eigenkapitalvekstning før skatt	9,44 %	6,95 %	17,50 %	11,50 %	14,43 %	15,88 %	9,67 %
Kapitaldeling	21,83 %	22,22 %	22,71 %	20,63 %	20,85 %	18,03 %	17,23 %
Kjeme kapitaldeling	21,83 %	22,22 %	22,71 %	19,29 %	19,61 %	17,66 %	16,51 %
Rein kjeme kapitaldeling	21,83 %	22,22 %	22,71 %	19,29 %	19,61 %	17,66 %	16,51 %
Rein kjeme kapitaldeling, konsolidert	21,54 %	21,81 %	22,07 %	18,80 %			
Kjeme kapitaldeling konsolidert	21,74 %	22,03 %	22,33 %	19,07 %			
Kapitaldeling, konsolidert	21,97 %	22,31 %	22,65 %	20,57 %			
Utlånsvekt (eks. tapsavsetningar)	9,52 %	8,02 %	9,08 %	10,32 %	2,92 %	9,24 %	5,21 %
Utlånsvekt inkl. BK	9,89 %	8,04 %	8,82 %	9,36 %	5,01 %	11,76 %	7,18 %
Innskotsvekt	16,31 %	14,88 %	3,92 %	8,68 %	5,88 %	11,35 %	6,99 %
Innskott i % av utlån	91,86 %	86,20 %	81,06 %	85,08 %	86,63 %	84,20 %	82,61 %
Endring foUvalningskapital	12,51 %	13,63 %	6,66 %	5,85 %	7,06 %	6,85 %	5,08 %
Brutto utlån næring	43,21 %	44,55 %	43,71 %	41,90 %	39,47 %	40,75 %	41,58 %
Brutto utlån privat	56,79 %	55,45 %	56,29 %	58,10 %	60,53 %	59,25 %	58,42 %
LCR	180,89 %	170,09 %	170,00 %	158,00 %			

Utover den informasjon som er tilgjengelig i dette dokument vises det til Om oss/Investor på SpareBank 1 Lom og Skjåk sin hjemmeside www.SpareBank1.no/lom-skjakk.

3. INTRODUKSJON TIL KAPITALDEKNINGSREGLENE

EU's direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge fra 1. januar 2007. Regelverket bygger på en standard for kapitaldekningsberegninger hvor formålet er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 2: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

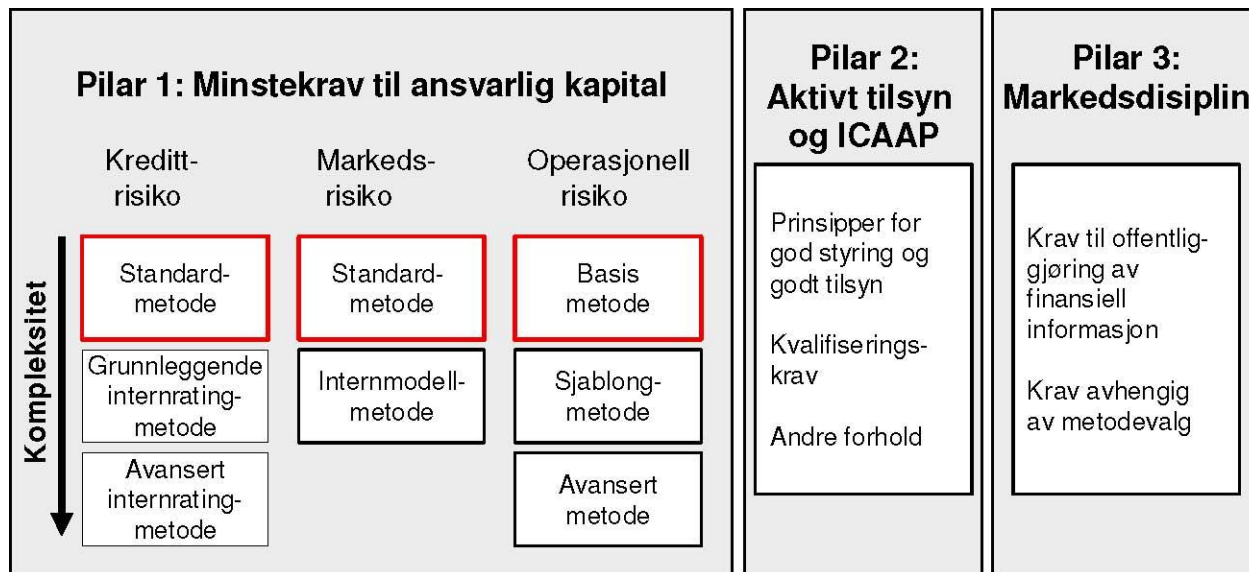
3.1 PILAR 1 – KRAV TIL KAPITAL

Under Pilar 1 er det 3 sentrale nøkkeltall som benyttes i kapitalstyringen. Nøkkeltallene er hhv ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og kapitaldekning. Beregningen er gjennomført i tråd med Beregningsforskriften for ansvarlig kapital § 20.

Ansvarlig kapital består av kjernekapital (=egenkapital og fondsobligasjoner) og tilleggskapital (=ansvarlig lån). Nøkkeltallene beregnes som forholdet mellom bankens samlede ansvarlige kapital og risikovektede eiendeler:

- Ren kjernekapitaldekning = egenkapital/beregningsgrunnlag (CET1)
- Kjernekapitaldekning = kjernekapital/beregningsgrunnlag (Tier I)
- Kapitaldekning = ansvarlig kapital/beregningsgrunnlag (Tier II)

Under vises bankens metoder for å beregne minimumskrav til ansvarlig kapital iht Pilar 1:

Fra 31.12.21 plikter SpareBank 1 Lom og Skjåk å holde følgende kapitalstørrelser under Pilar 1:

Ren kjernekapitaldekning:	11,0%
Kjernekapitaldekning:	12,5%
Kapitaldekning:	14,5%

3.2 PILAR 2 TILLEGG:

PILAR 2

Pilar 2 er basert på to hovedprinsipper.

- Bankene skal ha en prosess for å vurdere sine totale kapitalbehov i forhold til risikoprofil og en strategi for å opprettholde sitt kapitalnivå. (ICAAP – Internal Capital Adequacy Assessment Process).
- I tillegg skal tilsynsmyndighetene overvåke og evaluere bankenes interne vurdering av kapitalbehovet og tilhørende strategi, samt evnen til å overvåke og sikre overholdelse av de myndighetspålagte kapitalkravene. Tilsynet vil be om tiltak dersom de ikke anser prosessen å være tilfredsstillende.

I tråd med Finanstilsynets rundskriv 12/16¹ skal banker til enhver tid ha ren kjernekapital som dekker Pilar 2-tillegget. Kravet er individuelt for den enkelte bank. Pilar 2-tillegget er estimert for det enkelte år ut ifra beregningsgrunnlaget og den enkelte banks kapitalbehov.

SpareBank 1 Lom og Skjåk har et Pilar 2 tillegg på 2,5 % fastsatt i enkeltvedtak av Finanstilsynet², basert på ICAAP avlagt i januar 2017. SpareBank 1 Lom og Skjåk har avlagt oppdatert ICAAP i februar 2022. Sist avlagte ICAAP oppfylder regulative krav til ren kjernekapital inklusiv motsyklisk buffer og Pilar 2-tillegget estimert av banken i hele prognoseperioden. Beregningene er gjennomført for perioden 2021-2024 ut ifra estimert beregningsgrunnlag og estimert kapitalbehov, estimert ren kjernekapital- og estimert kapitaldekning. Beregningene er beheftet med usikkerhet.

3.3 PILAR 3

Formålet med Pilar 3 er å supplere minimumskravene i Pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i Pilar 2. Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll. Kravene til offentliggjøring blir spesielt viktig for de institusjonene som kan benytte egne systemer og metoder for å beregne kapitalkravet.

¹ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/rundskriv/2016/finanstilsynets-praksis-for-vurdering-av-risiko-og-kapitalbehov/>

² <https://www.finanstilsynet.no/offentliggjøring-av-finanstilsynets-vedtak-om-pilar-2-krav-for-enkeltparker/vedtak-om-kapitalbehov-i-sparebank-1-lom-og-skjak/>

4. KONSOLIDERING

4.1 FORHOLDSMESSIG KONSOLIDERING

Finansforetaksloven §17 – 13 2. ledd pålegger SpareBank 1 Lom og Skjåk forholdsmessig konsolidering av eierandeler i finansforetak i SpareBank 1 Alliansen, for kapitaldekningsformål fra og med 01.01.2018. Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak fra kravet om forholdsmessig konsolidering av eierandeler på mindre enn 10 prosent i andre foretak enn kredittforetak. SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Finans Midt-Norge og SpareBank 1 Kredit konsolideres inn ved beregning av konsolidert kapitaldekning.

SpareBank 1 Lom og Skjåk har ett datterselskap: Lom og Skjåk Verdigjenvinning AS. Datterselskapet er ikke konsolidert inn i bankens regnskap da resultat og balanse er vurdert som uvesentlig for årsregnskapet.

Andre vesentlige eierposter omtales under kapittel 6.5 eierrisiko.

5. RISIKO-OG KAPITALSTYRING I SPAREBANK 1 LOM OG SKJÅK

5.1 INTERNT KONTROLLMILJØ

Bankens strategiplan revideres jevnlig. Dette omfatter en gjennomgang av endringer i rammevilkår, herunder konkurransesituasjon, regulatoriske krav, endringer i kundeferd, samt krav til kompetanse og organisering. Resultatet av strategiprosessen er nedfelt i dokumentet «Strategidokument 2020-2023». I tillegg til strategiplan har banken en rekke underordnede styringsdokumenter på ulike områder som oppdateres jevnlig, minimum en gang årlig.

Organisering av banken gir rammene for planlegging, utførelse, kontroll og oppfølging/overvåking av strategier, mål og aktiviteter. Klart definerte ansvarsområder og hensiktsmessige rapporteringslinjer skal vektlegges. Banken skal ha effektive rutiner for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover/forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer. I tillegg skal det etableres effektive rutiner for å sikre god styring, kontroll og etterlevelse.

Risikostyringsprosessen deles inn i:

- En utøvende funksjon -inkluderer både linje (kundeansvar) og stab (styring/støtte/fag/kontroll)
- En uavhengig overvåkingsfunksjon – Fagansvarlig risk og compliance.

Et viktig prinsipp er at risikostyringsprosessen er en integrert del av den daglige virksomheten. Det betyr at avdeling for risikostyring ikke fjerner noe av resultatenehetenes ansvar for god risikostyring.

5.2 IDENTIFISERING AV RISIKO

For å kunne nå bankens vedtatte målsettinger og strategiske utvikling er det en forutsetning at styret og ledelsen kjenner bankens risikobilde, slik at det kan velges målrettede risikostyringsstrategier. Identifiseringen skal danne grunnlaget for bankens risikoanalyse og risikomåling.

Følgende prinsipper skal legges til grunn:

- Prosessen for risikoidentifikasjon skal være framoverskuende og være en integrert del av bankens strategi- og budsjettprosess
- Bankens risikobilde endres over tid og må derfor overvåkes kontinuerlig
- Risikoidentifikasjonen skal være så omfattende at den dekker alle vesentlige risikoer som banken står overfor. Risikoidentifikasjonen skal gjennomføres minimum en gang pr. år eller når andre forhold tilsier det. Det skal tas følgende utgangspunkt:
 - Identifisere strategiske risikoer som en del av strategiprosessen. Hovedansvarlig: styret og ledelsen
 - Identifisere vesentlige risikoer i bankens prosesser. Hovedansvarlig: ansvarlige banksjefer og fagansvarlige
- Ved endringer eller etablering av nye produkter og forretningsområder av vesentlig betydning skal det gjennomføres en risikoidentifikasjon før disse tilbys eller etableres. Hovedansvar: Ansvarlige banksjefer, fagansvarlige og prosesseiere avhengig av område og aktivitet
- Prosessen for risikoidentifikasjon skal gjennomføres ved hjelp av:
 - Egenvurderinger fra hovedansvarlige samt andre sentrale personer innenfor fagfeltet/prosessen (Lederbekreftelsen)
 - Erfaringer fra andre banker
 - Innrapportering av hendelser og eventuelle tap
 - Rapporter fra eksterne revisjon, Finanstilsynet og andre relevante parter

De identifiserte risikoene grupperes i henhold til bankens standard risikogrupper som beskrevet i kapittel 6.

5.3 RISIKOANALYSE, RISIKOMÅLING OG VURDERING AV KAPITALBEHOV (ICAAP)

STRATEGI FOR VURDERING AV BANKENS KAPITALBEHOV

Banken skal regelmessig foreta en vurdering av om nivået, sammensetning og fordeling av kapitalen er tilpasset risikoene banken er eksponert for.

Kapitalplanlegging er avgjørende for å sikre en solid og selvstendig bank. Kapitalplanlegging blir viktig for å sikre at kapital ikke skal bli en begrensende faktor for utvikling og vekst, uten at det skal få forretningsmessige konsekvenser for bankens soliditet og selvstendighet.

IDENTIFISERE BANKENS RISIKOBILDE OG BEHOV FOR RISIKOJUSTERT KAPITAL

Det skal gjennomføres analyser av risikoene som er identifisert for å forstå risikoenes egenskaper og årsakssammenhenger. Vesentlige risikoer skal etter beste estimat kvantifiseres gjennom forventet tap og behov for risikojustert kapital. Risikoanalysen skal også sikre at det foretas kvalifisert og strukturert dokumentasjon av etablerte kontroll- og styringstiltak. Noen risikoer kan være vanskelig å kvantifisere, og de skjønnsmessige vurderingene skal ha en konservativ tilnærming.

Vurderingene innenfor de ulike risikogrupperne er omtalt i kapittel 6.

KAPITALSTYRING

Banken skal ha en størrelse på kapitalen som sikrer en effektiv og optimal kapitalbruk med tanke på virksomhetens omfang og risikoprofil. Videre skal banken være en solid bank som er attraktiv for kunder, kapitalmarkedene og medarbeidere.

Banken skal ha kapitalstyring som sikrer følgende:

- Tilfredsstillende kapitaldekning ut fra valgt risikoprofil
- Konkurransedyktige vilkår i innlånsmarkedene
- Utnyttelse av vekstmuligheter i bankens definerte markedsområde og muligheter for å være med på eventuelle strukturelle løp som materialiserer seg innenfor et naturlig markedsområde
- En konkurransedyktig egenkapitalavkastning
- At faktisk ansvarlig kapital skal overstige beregnet risikojustert kapital med en tilfredsstillende buffer
- At kapitaldekningsgraden skal overstige regulatorisk kapitalkrav med en tilfredsstillende buffer

På grunnlag av det strategiske målbildet skal det utarbeides en analyse av kapitalbehov for påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Analysen tar hensyn til framskriving av bankens finansielle utvikling for de neste tre årene. Disse framskrivingene skal ta hensyn til forventet utvikling i perioden, samt en situasjon med alvorlig økonomisk tilbakeslag over minimum tre år.

Med grunnlag i framskrivingene av det samlede kapitalbehovet, gjør ledelsen og styret en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig tilpasset bankens nåværende og fremtidige risikoprofil og strategiske målbilde.

STRESSTESTING

Det skal gjennomføres periodiske stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen i banken. Stresstestene gjennomføres på de mest kritiske risikoområdene som kreditt-, marked- og likviditetsrisiko, og tar hensyn til en negativ makroøkonomisk utvikling over en periode på minimum tre år. Det skal gjennomføres stresstest av kapitalbehov knyttet til kredittrisiko i utlånsporteføljen basert på scenarioanalyser med økonomisk tilbakeslag samt fall i sikkerhetsverdier. Det skal gjennomføres stresstester på likviditet- og markedsrisikoområdet. Stresstesting skal minst gjennomføres årlig, og modeller skal godkjennes av styret.

SENSITIVITETSANALYSER

Framskriving av den finansielle utviklingen for banken vil alltid være preget av usikkerhet. Som en følge av dette skal det gjennomføres sensitivitetsanalyser og omvendte stresstester for å synliggjøre effekten av de vesentligste usikkerhetene i beregningene.

5.4 KONTROLL

Etter valg av risikostyringsstrategi så må de rette kontroll -og styringstiltakene velges.

Følgende prinsipper skal da legges til grunn:

- For alle vesentlige deler av bankens virksomhetsområder skal det foreligge en ajourholdt dokumentasjon over etablerte kontroll/styringstiltak med henvisning til eventuelle instruksjoner, fullmakter, kreditthåndbok og arbeidsbeskrivelser
- Ved endringer eller introduksjon av nye produkter, forretningsområder og rutiner av vesentlig betydning skal det foreligge en dokumentasjon over hvilke styringstiltak som er etablert med henvisning til eventuelle instruksjoner, fullmakter og arbeidsbeskrivelser før dette igangsettes
- Ved etablering av kontroll- og styringstiltak skal det legges til grunn en kost-/ nyttevurdering, der den relative kostnaden for innføringen av kontroll- og styringstiltakene skal vurderes opp mot den fremtidige nytten av tiltakene

5.5 INFORMASJON OG KOMMUNIKASJON (RAPPORTERING)

Bankens rapportering har som formål å sikre at alle relevante organisasjonsnivåer har tilgang på tilstrekkelig, pålitelig og relevant informasjon. Videre skal risikorapporteringen sikre at alle organisasjonsnivåer har en oversikt over sin aktuelle risikoeksponering og eventuelle svakheter i risikostyringsprosessen. Rapporteringen skal danne grunnlaget for den videre oppfølgingen og overvåkingen av risikoeksponeringen og risikostyringsprosessen i banken. Dette følges opp gjennom periodiske risikorapporter til administrasjon og styret.

5.6 OPPFØLGING OG OVERVÅKING

Formålet med oppfølgingen er å vurdere hvor effektiv prosessen for risikostyring er over tid, og sikre at nødvendige handlinger eller endringer blir gjennomført.

Følgende prinsipper skal derfor legges til grunn:

- Den etablerte risikostyringsprosessen og gjennomføringen av den skal løpende følges opp. Oppfølgingen av de viktigste risikoer skal være en del av den løpende virksomheten
- Uønskede hendelser skal registreres og rapporteres. Svakheter i risikostyringsprosessen skal uten unødig opphold rapporteres til relevant ledelsesnivå. Svikt av vesentlig betydning skal rapporteres til øverste ledelse og styret
- Ledende personale, her definert som banksjefer og avdelingsledere skal for sine respektive ansvarsområder rapportere oppover i organisasjonen hvordan risikostyringen er gjennomført i forhold til godkjent rammeverk og risikoeksponering. Dette skal gi administrerende banksjef og styret tilstrekkelig informasjon for å ta stilling til om risikostyringen er forsvarlig ivaretatt. Slik bekreftelse eller rapportering skal skje minst en gang årlig, eller når vesentlige forhold tilsier det. Lederbekreftelsen koordineres av Fagansvarlig risk og compliance.

6. INFORMASJON OM RISIKOGRUPPENE

Risiko skal forstås som alle forhold som kan hindre banken i å nå sine målsettinger. SpareBank 1 Lom og Skjåk er eksponert for en rekke ulike typer risiko. De viktigste risikoene er kategorisert i følgende undergrupper.

Kredittrisiko:	Risiko for tap som følge av kundens manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.
Markedsrisiko:	Risiko for tap som skyldes endringer i markedsvariabler og / eller markedsbetingelser som renter, valutakurser og verdipapirmarkeder.
Operasjonell risiko:	Risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.
Likviditetsrisiko:	Risiko for at banken ikke er i stand til å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser etter hvert som finansieringsbehovet øker.
Eierrisiko:	Risiko for tap i datterselskaper og tilknyttede selskaper knyttet til den risiko som det enkelte selskap påtar seg i sin drift, så vel som risikoen for at det må tilføres ny kapital i ett eller flere av disse selskapene.
Forretningsmessig risiko:	Risiko for uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- og / eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger, myndighetsreguleringer eller endret kundeatferd/markedssituasjon
Strategisk risiko:	Risiko for svikt i inntjening og generering av kapital som skyldes endringer i rammebetingelser, feilslåtte strategiske satsninger og / eller svak implementering av beslutninger eller manglende tilpasning til endringer i forretningsmessige rammebetingelser
Omdømme risiko:	Risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet (kunder, motparter, egenkapitalbevisiere og myndigheter)
Etterlevelses (compliance) risiko:	Risiko for at banken pådrar seg offentlige sanksjoner / bøter, økonomisk tap og/eller svekket omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover / forskrifter, standarder og/eller interne retningslinjer og verdier (strategier, policyer, fullmaktsreglement, rutiner og etiske retningslinjer).
Systemrisiko:	Risiko for at en ustabil finansiell situasjon blir så omfattende at det fører til en systemsvekkelse hvor økonomisk vekst og velferd blir alvorlig skadelidende
ESG-risiko:	Risiko for tap som følge av påvirkning på miljø, sosiale forhold og selskapsstyring.

Nedenfor følger en presentasjon av de viktigste risikoområdene

6.1 KREDITTRISIKO

Kredittrisiko defineres som risiko for tap som følge av kunders eller andre motparters manglende evne og eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor banken.

STYRING OG KONTROLL

Kredittrisikoen styres gjennom ulike styringsdokumenter, rutiner og retningslinjer. Nedenfor gis en beskrivelse av de viktigste elementene

Strategi: SpareBank 1 Lom og Skjåk sin strategi for 2020-2023 beskriver overordnede markedsmessige mål for finansieringsområdet og definerer bankens målområde.

Etiske retningslinjer: De etiske retningslinjene fungerer som en rettesnor for bankens virksomhet gjennom at de definerer hvilke krav vi stiller til oss selv og hvordan vi skal forholde oss til andre interessenter. Retningslinjene er derfor viktig som bakteppe for bankens virksomhet, også innenfor kredittområdet.

Kredittstrategi: Dokumentet godkjennes av styret og skal revideres minimum årlig. Kredittstrategien skal beskrive bankens risikovillighet og gir rammer for inntjening og vekst. Kredittstrategien fastsetter prinsippene for kredittbeslutninger og tildeling av kredittfullmakter, og beskriver beslutningsstrukturen.

Kredittbehandlingsrutiner: SpareBank 1 Lom og Skjåk har etablert Kredittbehandlingsrutiner som beskriver prosessene i kredittbehandlings ulike faser, med angivelse av handling og ansvar.

Retningslinjer og rutiner for porteføljestyling: Risikoeksponeringen innenfor kredittområdet følges opp ved hjelp av bankens porteføljestyingsverktøy. Porteføljestyingsverktøyet gir oss bl a informasjon om sentrale nøkkeltall innenfor risikostyring og migrering i porteføljen.

Validering: SpareBank 1 Lom og Skjåk benytter verktøy som Kompetansesenter for kreditt i SpareBank 1 - alliansen har utviklet for kvantitativ validering. I den kvantitative valideringen gjennomføres det tester av modellenes rangeringsevne og modellenes evne til å fastsette riktig nivå på risikoparameterene (kalibrering).

KREDITTMODELLER

Kredittrisikoen er kapitalbehovsvurdert med utgangspunkt i SpareBank 1 alliansens modell. Samme modell anvendes i kredittbehandlingen samt i porteføljestylingen gjennom rapporteringsverktøyet AlliancePor2. Her beregnes sentrale størrelser som eksponering ved mislighold (EAD), misligholdssannsynlighet (PD), forventet tap (EL), tap gitt mislighold (LGD) og uventet tap (UL).

Risikomodellene som ligger til grunn for risikostyringssystemene tar utgangspunkt i statistiske beregninger, og er under kontinuerlig videreutvikling og jevnlig validering. Siste kvantitative validering for normalscorede kunder i banken viser en rangeringsevne på 81,7 % for BM og 89,8 % for PM. Modellene baserer seg på følgende sentrale komponenter:

Sannsynlighet for mislighold (PD)

Bankens PD modeller er basert på statistiske beregninger (regresjonsanalyse) og benytter intern og ekstern informasjon for å predikere sannsynlighet for mislighold i løpet av de neste 12 månedene. Basert på den enkelte kundes beregnede PD allokteres kundene i 11 risikoklasser.

Forventet eksponering ved mislighold (EAD)

Bankens modell for EAD anslår forventet eksponering mot kunden ved et evt mislighold. Beregningne tar utgangspunkt i kundens samlede eksponering, inkludert innvilgede men ikke trukne rammer og garantier.

Tap gitt mislighold (LGD)

LGD uttrykker forventet tapsgrad gitt at et engasjement misligholdes. Tar hensyn til sikkerhetsverdier.

Forventet tap (EL)

Det banken forventer å tape på en kunde de neste 12 månedene. Dekkes gjennom kundemargin.

Kapitalkrav (UL)

Banken beregner uventede tap som differansen mellom Totale tap (gitt ønsket konfidensnivå) og Forventede Tap (EL). Banken benytter et konfidensnivå på 99,9 %.

Risikoklassifisering

Risikoklasser

Basert på den enkelte kundes beregnede PD allokteres kundene i 11 risikoklasser.

Misligholdsklasse	Nedre grense for mislighold	Øvre grense for mislighold
A	-	0,10 %
B	0,10 %	0,25 %
C	0,25 %	0,50 %
D	0,50 %	0,75 %
E	0,75 %	1,25 %
F	1,25 %	2,50 %
G	2,50 %	5,00 %
H	5,00 %	10,00 %
I	10,00 %	99,99%
J	99,99%	100%
K	100%	100%

Risikoklasse J er kunder som har misligholdte engasjement, mens risikoklasse K er kunder som har nedskrevne engasjement.

Sikkerhetsklasser

Banken beregner en sikkerhetsdekning for alle kunder. Sikkerhetsdekning baserer seg på realisasjonsverdier som er beregnet med utgangspunkt i standardiserte reduksjonsfaktorer etter type sikkerhet beregnet for realisasjon i et normalt marked.

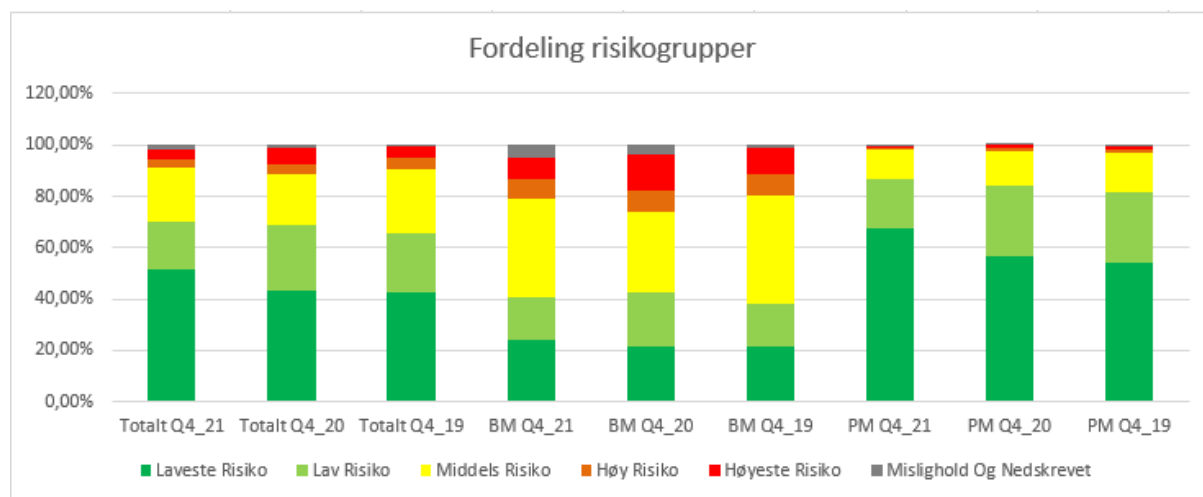
Klasse	Tilsvarende sikkerhetsdekning (realisasjonsverdi)
1	Over 120 %
2	Over 100 %
3	Over 80 %
4	Over 60 %
5	Over 40 %
6	Over 20 %
7	Inntil 20 %

PORTEFØLJEINFORMASJON

Banken benytter en risikomatrix hvor hver kunde tildeles en risikogruppe basert på kundens risikoklasse målt med PD og sikkerhetsklasse målt med sikkerhetsdekning.

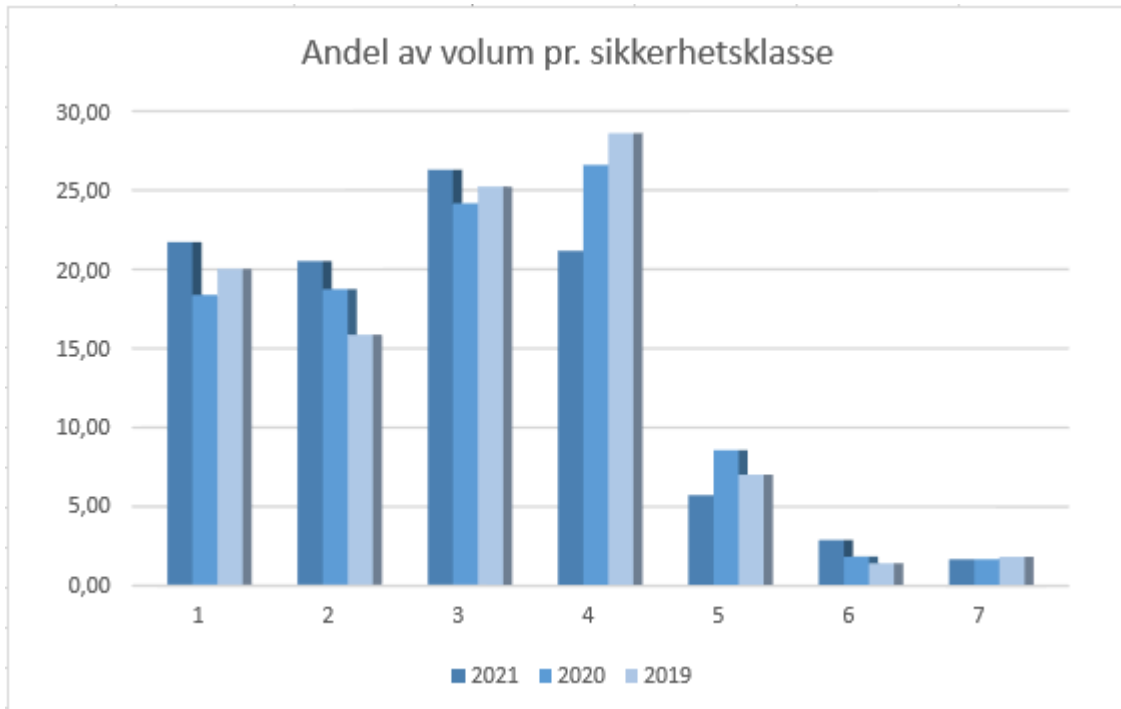
Tabellene og figurene under viser utvalgte hovedtrekk ved porteføljens sammensetning og utvikling.

Figuren viser samlet utlånsvolum på kunder fordelt på risikogrupper i % av porteføljer inkludert overført volum til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

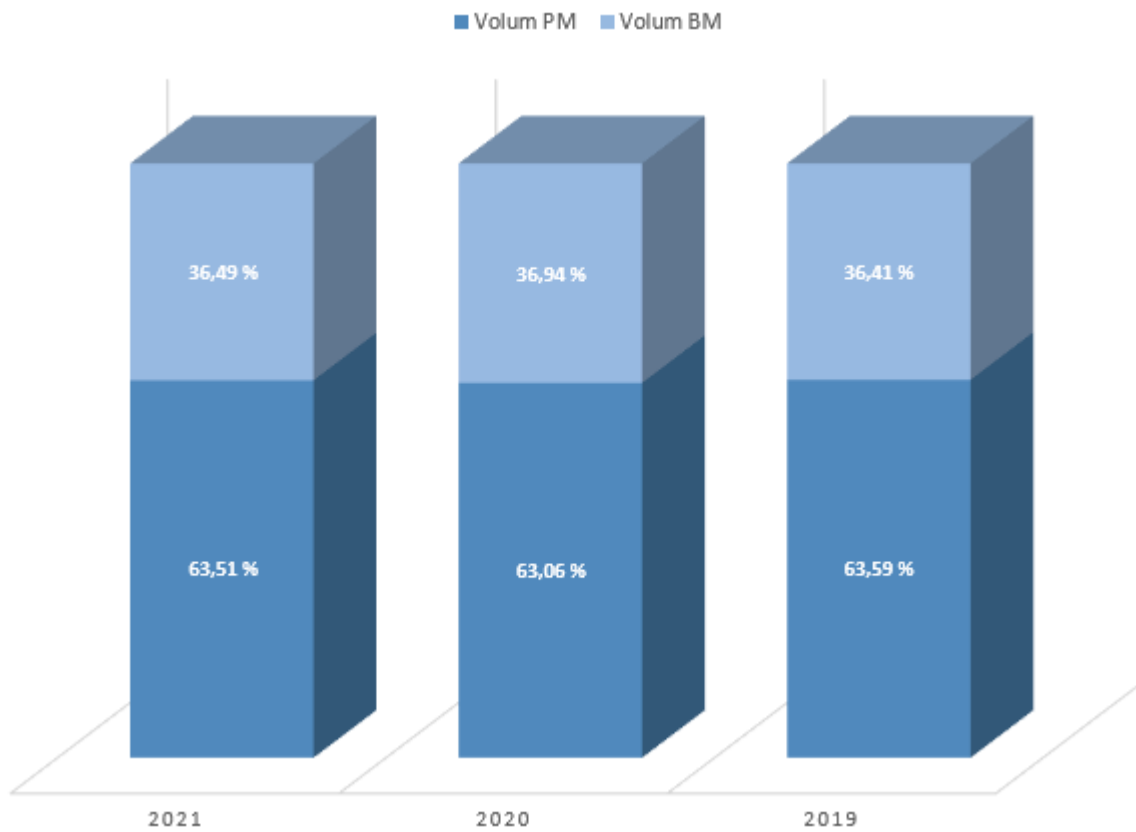
Total portefølje har ca 70 % av eksponeringen mot laveste og lav risikogruppe. Fordelingen har vært stabil de siste årene. Banken har overført deler av boligfinansieringer til alliansens boligkreditselskap. Banken forestår den daglige forvaltning av lånene og har rett til å ta engasjementene tilbake ved eventuelt mislighold. Banken eier en forholdsmessig andel av boligkreditselskapet, og holder kapital for den langsiktige risikoen.

Figuren viser volum inkludert overført volum til SpareBank 1 Boligkreditt AS fordelt etter sikkerhetsklasser.

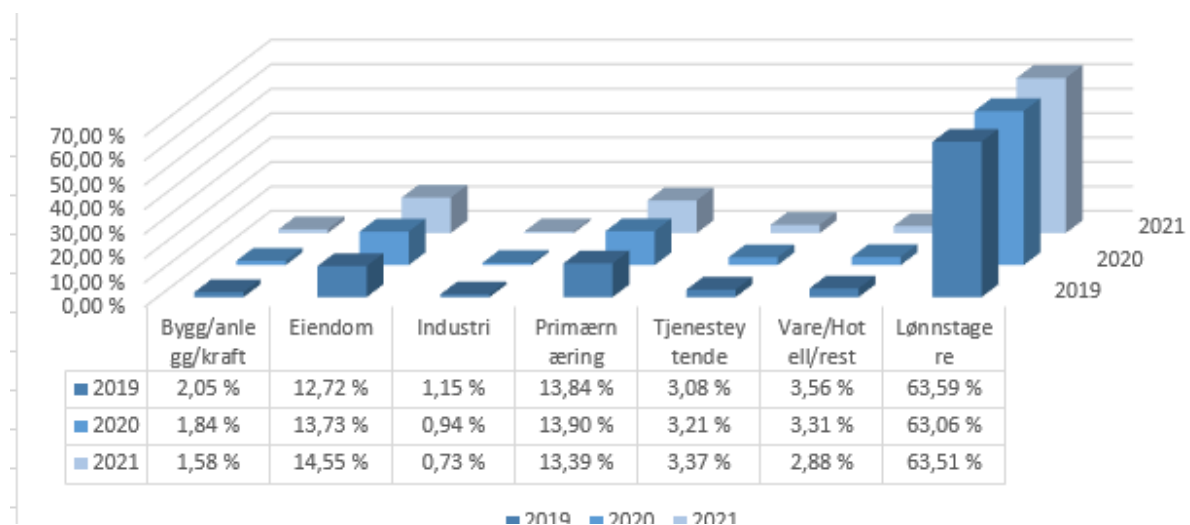
Størstedelen av porteføljen er innenfor sikkerhetsklasse 1, 2 og 3. Andelen fullsikrede lån er stabil og utgjør ca 42,2 % av total eksponering. Fast eiendom utgjør den største delen av bankens sikkerheter.

Figuren viser volum inkludert overført volum til SpareBank 1 Boligkreditt AS fordelt etter kundegruppe.

Fordelingen mellom person- og bedriftsmarkedet er relativt stabil over tid. Store deler av veksten i personmarkedet overføres fortløpende til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Andel bedriftsmarked øker til 43,0 % når man ikke inkluderer overført volum til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Figuren under viser volum, inkludert overført volum til SpareBank 1 Boligkreditt AS, fordelt etter bransje.

SpareBank 1 Lom og Skjåk – Pilar 3 2021

Porteføljen er diversifisert. Hovedandelen innenfor personmarkedet er boligfinansiering. Innenfor bedriftsmarkedet er fast eiendom størst, tett etterfulgt av primærnæring.

Tabellen under viser volum inkludert overført volum til SpareBank 1 Boligkreditt AS fordelt etter geografisk tilhørighet – tall i 1000.

	2021			2020		
	BM	PM	Totalt	BM	PM	Totalt
Lesja/Dovre	829.695.704	507.932.449	1.337.628.153	800.148.105	487.786.203	1.287.934.309
Lom	486.534.042	508.402.056	994.936.097	383.191.639	499.670.066	882.861.705
Skjåk	399.283.174	475.048.041	874.331.215	369.608.635	488.103.730	857.712.365
Vågå	437.965.380	576.620.915	1.014.586.295	413.724.680	546.058.020	959.782.701
Oslo og Viken	518.798.279	2.257.096.165	2.775.894.444	382.337.099	1.853.515.833	2.235.852.932
Resten av landet	674.500.200	1.479.931.875	2.154.432.075	705.020.836	1.328.488.959	2.033.509.795
Sum	2.349.010.160	2.349.010.160	2.349.010.160	2.349.010.160	3.875.133.852	6.224.144.012

Den geografiske fordelingen er forholdsvis stabil sammenlignet med fjoråret, men veksten er størst utenfor bankens primærmarkedsområde. Volumandel utenfor primærmarkedsområde har økt fra 51,7 % i 2020 til 53,9 % i 2021.

MISLIGHOLD OG NEDSKRIVNING

Tabellen under viser aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån – tall i 1000.

Utlån til og fordringer på kunder	2021					2020				
	Under 30 dager	30 - 60 dager	61- 90 dager	Over 90 dager	Total	Under 30 dager	30 - 60 dager	61- 90 dager	Over 90 dager	Total
Personmarked	2.833	1	-	3.313	6.147	11.780	8.689	36	227	20.733
Bedriftsmarked	6.430	3.969	0	464	10.863	19.564	4.027	0	672	24.262
Sum	9.262	3.970	0	3.777	17.010	31.344	12.715	37	899	44.995

SpareBank 1 Lom og Skjåk har rutiner og retningslinjer knyttet til oppfølging av misligholdte engasjement og jobber stadig med å forbedre disse.

Tabellene under viser trinnvis fordeling av nedskrivninger – tall i 1000.

	Total Balanseført tapsavsetning pr 31.12.2021							
	2021				2020			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Balanse IB	4.450	12.938	42.094	59.482	8.932	11.733	14.817	35.483
Avsetning til tap overført til Trinn 1	2.411	-2.061	-349	0	1.814	-1.773	-41	0
Avsetning til tap overført til Trinn 2	-450	692	-242	0	-1.653	1.653	0	0
Avsetning til tap overført til Trinn 3	-50	-1.745	1.795	0	-196	-499	695	0
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	4.687	1.325	1.992	8.005	2.407	2.152	21.605	26.165
Økning i måling av tap	327	3.563	5.420	9.309	391	4.821	8.369	13.581
Reduksjon i måling av tap	-3.584	-697	-3.051	-7.331	-4.470	-2.597	-2.458	-9.525
Utlån som har blitt fraregnet	-1.700	-2.999	-5.727	-10.426	-2.757	-2.105	-603	-5.465
Konstaterte nedskrivninger	0	-22	-1.545	-1.568	0	0	170	170
Balanse UB	6.091	10.993	40.387	57.470	4.450	12.938	42.094	59.482
herav lån til privatmarked	931	1.822	1.459	4.213	1.054	1.859	1.525	4.491
herav lån til bedriftsmarked	3.934	8.636	38.928	51.498	2.647	10.615	40.185	53.393
herav ubenyttet, garantier og tilsagn	1.225	535	0	1.760	750	464	384	1.598

PILAR 1

Nedenfor vises beregningsgrunnlaget for kapitalkrav etter standardmetoden for kreditt og eksponering i de enkelte engasjementskategorier pr 31.12.21:

Kategori	Beregningsgrunnlag	Eksponering	Eksponering på balanse	Eksponering utenom balansen
Stater og sentralbanker		63.828.052	63.828.052	
Regional governments or local authorities	12.611.134	63.055.668	63.055.668	
Public sector		10.081.895	10.081.895	
Institusjoner	113.245.136	560.886.750	557.327.464	3.559.286
Foretak	841.888.845	874.822.320	818.607.575	56.214.745
Pantesikkerhet i fast eiendom	1.574.416.684	4.266.885.068	4.161.550.183	105.334.885
Massemarked	913.706.294	1.334.800.515	1.282.996.244	51.804.271
Forfalte engasjementer	170.244.347	138.945.180	138.134.495	810.685
Høyrisikoengasjementer	169.779.291	119.464.514	118.728.918	735.596
Obligasjoner med fortrinnsrett	17.404.135	157.961.856	157.961.856	
Andeler i verdipapirfond	48.905.863	241.469.460	241.469.460	
Egenkapitalposisjoner	156.685.214	156.685.214	156.685.214	
Øvrige engasjement	69.526.105	75.226.184	75.226.184	
Sum fra kapitaldekningsoppgaven	4.088.413.048	8.064.112.676	7.845.653.208	218.459.468
Eiendeler i flg balansen			8.057.200.029	
Investeringer som avregnes mot ans. kap			- 211.546.821	

Kreditteksponeringen etter standardmetoden viser at boligkategorien utgjør den største delen av beregningsgrunnlaget. I kategorien bolig blir engasjementer med sikkerhetsdekning innenfor 80 % av forsvarlig verdigrunnlag vektet med 35 %. Metoden gjør at engasjementer kan få kapitalvektning i flere kategorier med sikkerhetsdekning i bolig.

KAPITALBEHOV PILAR 2

Kapitalbehovet beregnes i hovedsak etter statistiske modeller beskrevet tidligere. Utover risikojustert kapital beregnet etter Pilar 1 må banken legge til tillegg for konsentrasjonsrisiko bransje/størrelse/geografi, høy utlånsvekst og avvikende porteføljekvalitet.

Konsentrasjonsrisiko er et element i den samlede kredittrisikoen som defineres som risikoen for tap som følge av konsentrasjon mot store kunder, bransjer og/eller geografiske områder. Basert på en vurdering av bankens kredittportefølje beregnes det et ytterligere kapitalbehov knyttet til bankens konsentrasjon innenfor enkeltbransjer og store engasjementer. Videre er det hensyntatt kapitalbehov knyttet til forventet vekst i person- og bedriftsmarkedet.

6.2 OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko defineres som risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Definisjonen omfatter juridisk risiko, men ikke strategisk risiko og omdømmerisiko som må vurderes særskilt. Eksempler på operasjonelle hendelser kan være feil som begås av ansatte, det kan forekomme svakheter i produkter eller tjenester, prosesser og systemer eller banken kan påføres tap utenfra gjennom bedragerier, brann, naturkatastrofer m.m.

STYRING OG KONTROLL

Operasjonell risiko er en risikotype banken i størst mulig grad ønsker å ha god kontroll på og som innebærer en risiko som kan påføre banken vesentlige kostnader. Prosessen for styring av operasjonell risiko i SpareBank 1 Lom og Skjåk skal i størst mulig grad hindre at ingen enkelthendelse forårsaket av operasjonell risiko skal kunne skade bankens stilling i alvorlig grad.

Registrering av uønskede hendelser

Alle uønskede og faktiske hendelser som gir eller kunne gitt banken et økonomisk (operasjonelt) tap registreres i en regnearkbasert hendelsesbase. Hovedformålet med registreringen er å kunne sette inn forbedringstiltak for å forhindre eller redusere risikoen for gjentakelser av lignende uønskede hendelser.

På grunn av begrenset erfaring med taps- og hendelsesregistrering finnes det ikke et tilstrekkelig grunnlag for kvantitativt å beregne eksponeringen for operasjonell risiko. Vurderingen er derfor i hovedsak av kvalitativ art. Det må arbeides videre med å bedre rapporteringskulturen slik at alle vesentlige hendelser fanges opp for å identifisere svakheter i internkontrollen, og danne grunnlag for iverksettelse av nødvendige kontrolltiltak.

Årlig lederbekreftelse

Det gjennomføres årlig en internkontrollrapportering fra alle ledere på vesentlige virksomhetsområder. Her foretas det en vurdering av om internkontrollen har vært gjennomført på en tilfredsstillende måte. Rapporteringen inneholder også en identifisering av risiko og risikoreduserende tiltak. Lederbekreftelsen er et verktøy for løpende å kunne identifisere problemområder, og dette vil sikre at ledelsen er bedre i stand til å allokere ressurser til de rette forbedringstiltakene.

KAPITALBEHOV PILAR 1

Under Pilar 1 beregnes risikojustert kapital for operasjonell risiko etter basismetoden beskrevet i kapitalkravsforskriften. Risikojustert kapital beregnes som 15 % av gjennomsnittlige nettoinntekter siste 3 år.

KAPITALBEHOV PILAR 2

Kapitalbehovet tar utgangspunkt i Pilar 1. Banken har ikke utviklet egne modeller for beregning av risikojustert kapital innenfor risikoområdet, men baserer seg på kvalitative vurderinger. Modellen er svak i forhold til at det ikke estimeres kapitalbehov knyttet til operasjonell risiko på aktiviteter som ikke genererer inntekter. Banken foretar derfor en kvalitativ vurdering for å se om det er grunnlag til å foreta en tilleggsavsetning av risikojustert kapital.

6.3 MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risikoen for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valutakurser og verdipapirkurser. Risikoen for endringer i verdipapirpriser som skyldes endringer i generelle kredittpriser, blir også regnet som markedsrisiko.

Markedsrisiko oppstår i SpareBank 1 Lom og Skjåk hovedsakelig fra bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte bankdriften, da i første rekke funding.

STYRING OG KONTROLL

Styring av markedsrisiko skjer gjennom detaljerte rammer for investeringer i aksjer og obligasjoner. Rammene blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum en gang årlig. Risikostørrelsen overvåkes løpende og følges opp gjennom periodevise rapporter til styret. Banken benytter et markedsledende verdipapirsystem for å styre og kontrollere bankens markedsrisiko.

Nedenfor følger en oversikt over de enkelte risikoene innenfor markedsrisiko

Aksjekursrisiko

I tråd med Finanstilsynets rundskriv 12/2016 vedlegg 3 vurderes aksjekursrisikoen av bankens beholdning av omløpsaksjer, egenkapitalbevis, aksjefond og anleggsaksjer mot et scenario med et kursfall på 45 %. Anleggsaksjer som det beregnes eierrisiko for blir holdt utenfor beregningene.

Renterisiko

Plasseringer i obligasjonsfond og pengemarkedsfond medregnes under renterisikovurderingen. I tillegg er renterisikoen knyttet til bankens obligasjonsportefølje og portefølje av fastrentelån. Ved fastsettelse av risikojustert kapital for renterisiko legges det til grunn en endring i rentenivået på 2 %.

Spreadrisiko

Med spreadrisiko menes risiko for verditap i bankens investeringsportefølje som følge av en økning i kredittpremiene for de obligasjonene banken har investert i. Kredittpremiene øker typisk i urolige tider eller ved negative nyheter om et enkelt selskap som vil ha innvirkning på selskapets finansielle situasjon. SpareBank 1 Lom og Skjåk sin beholdning av investeringer i obligasjoner blir verdivurdert og bokført til virkelig verdi. Banken mottar månedlig uavhengige verdivurderinger av porteføljen fra ulike meglerhus. Banken anser at de papirene som er aktuelle for salg i et slikt scenario er meget likvide, og at ikke hele porteføljen ville blitt realisert. Banken har beregnet kapitalbehovet under Pilar II ved å multiplisere markedsverdien til de respektive papirene med gjenstående løpetid, spreadendring og stressfaktor for papiret etter klassifisering slik Finanstilsynet har beskrevet i rundskriv 12/2016.

Valutarisiko

SpareBank 1 Lom og Skjåk er ikke en valutabank og bankens eksponering mot valutarisiko er kun knyttet til bankens egen kontantbeholdning.

KAPITALBEHOV PILAR 1

SpareBank 1 Lom og Skjåk beregner ikke kapitalbehov under Pilar 1 da banken ikke har noen handelsportefølje.

KAPITALBEHOV PILAR 2

Det er ikke benyttet statistiske modeller for beregning av risikojustert kapital for markedsrisiko. Kapitalbehovet beregnes med utgangspunkt i enkle stresstester for de enkelte delelementene. Kapitalbehovsberegningene tar utgangspunkt i faktisk eksponering.

6.4 LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at banken ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige økte kostnader i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

STYRING OG KONTROLL

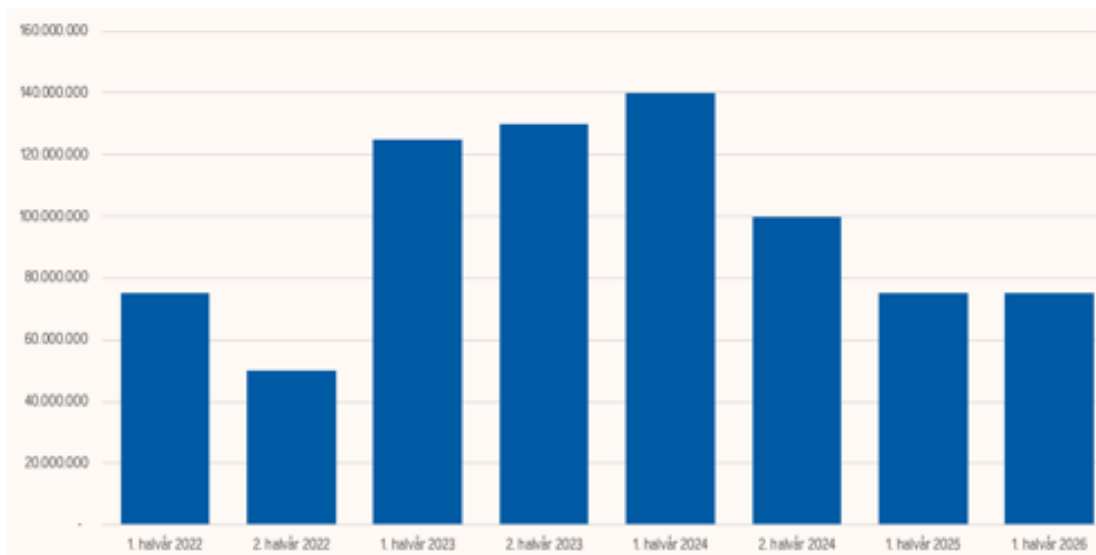
Strategi for likviditetsstyring er førende for styringen av likviditetsrisikoen i SpareBank 1 Lom og Skjåk. Likviditetsstrategien revideres minst årlig av bankens styre. Likviditetsrisikoen er redusert gjennom spredning av løpetider og funding i ulike markeder, instrumenter og kilder. I tilknytning til strategien er det etablert en egen beredskapsplan som skal håndtere urolige likviditetssituasjoner.

Det benyttes stresstester som analyserer bankens likviditetsmessige sårbarhet i perioder uten tilgang på ekstern funding. Økonomiansvarlig har ansvaret for likviditetsstyringen, mens Fagansvarlig Risk og compliance har ansvaret for uavhengig overvåking og rapportering av utnyttelse av rammer i henhold til likviditetsstrategien.

PORTEFØLJEINFORMASJON INNLÅN

Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike løpetider.

Figuren under viser forfallsstrukturen for SpareBank 1 Lom og Skjåk sine innlån:

Innskuddsdekning

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde. Innskuddsdekning, målt som innskudd fra kunder i % av brutto utlån eksklusiv boligkreditt utgjorde 91,9 %. Inkludert boligkreditt er innskuddsdekningen på 71,2 %.

KAPITALBEHOV PILAR 1

Det beregnes ikke kapitalbehov for likviditetsrisiko under Pilar 1.

KAPITALBEHOV PILAR 2

Kapitalbehovet beregnes med utgangspunkt i bankens stresstest hvor man ser på merkostnader som oppstår ved dyrere funding som ikke helt eller delvis kan overføres til utlånsporteføljen.

6.5 EIERRISIKO

Eierrisiko defineres som risikoen for at SpareBank 1 Lom og Skjåk blir påført negative resultater fra eierposter i strategisk eide selskap og/eller må tilføre ny egenkapital i strategisk eide selskaper, enten dette skyldes kraftig vekst eller for å sikre videre drift som følge av underskudd. For SpareBank 1 Lom og Skjåk vurderes eierrisiko for bankens direkte og indirekte eierskap i selskaper i SpareBank 1 Alliansen.

EKSPONERING

Aksjer i felleskontrollerte virksomheter	Eierandel
SpareBank 1 Gruppen	1,41 %
Samarbeidende Sparebanker AS	7,25 %

Øvrige eierinteresser	Eierandel
SpareBank 1 Regnskapshuset as	1,10 %
SPAREBANK 1 BOLIGKREDITT AS - Samspar	0,86 %
SpareBank 1 Kreditt AS SAMSPAR	0,66 %
SPAREBANK 1 MARKETS AS	0,71 %
SpareBank 1 Betaling AS	0,71 %
SPAREBANK 1 GJELDSINFORMASJON AS	1,27 %
Sparebank 1 Bank og Regnskap AS	1,10 %
SpareBank 1 Forvaltning AS - Samspar	1,01 %
SPAREBANK 1 SMN FINANS AS	2,30 %

STYRING OG KONTROLL

Administrerende banksjef i de ulike eierbankene er medlemmer av styret for alliansesamarbeidet. Styring og kontroll tilknyttet investeringene i allianseselskapene ivaretas gjennom alliansesamarbeidet.

KAPITALBEHOV PILAR 1

Det beregnes ikke kapitalbehov for eierrisiko under Pilar 1.

KAPITALBEHOV PILAR 2

Eierrisiko kan defineres som risiko for at tap av innskutt kapital eller behov for tilførsel av kapital i strategisk eide selskaper, som følge av den risikoen selskapene er eksponert for gjennom sin drift. For SpareBank 1 Lom og Skjåk vurderes eierrisiko for bankens direkte og indirekte eierskap i selskaper i SpareBank 1 Alliansen. Finanstilsynet har fra 2018 satt krav om konsolidering av kapitalen knyttet til eierandeler i finansforetak i samarbeidende gruppe, både i Pilar 1 og 2. SpareBank 1 Lom og Skjåk har derfor valgt å forholdsmessig innkonsolidere Pilar 2-kravene i selskapene som banken plikter å innkonsolidere.

6.6 FORRETNINGSRISIKO

Forretningsrisikoen er risikoen knyttet til uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- og eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeatferd.

STYRING OG KONTROLL

God strategisk planlegging er det viktigste verktøy for å redusere eksponeringen mot forretningsrisiko og innebærer at SpareBank 1 Lom og Skjåk foretar tilpasninger i sin egen forretningsmodell for å kompensere for eventuelt inntektsbortfall, enten dette er gjennom å finne andre inntektsområder, eller gjennom å tilpasse kostnader til den nye forretningsmodellen. SpareBank 1 Lom og Skjåk følger opp den forretningsmessige risikoen gjennom løpende økonomisk rapportering på månedlig basis og rapportering via salgsregistrering og oppfølging mot budsjett. Rapporteringen skal bidra til at inntektssvikt eller kostnadsøkninger ikke får vesentlige konsekvenser for bankens resultat.

KAPITALBEHOV PILAR 1

Det beregnes ikke kapitalbehov for forretningsrisiko under Pilar 1.

KAPITALBEHOV PILAR 2

Banken vurderer ut ifra markedssituasjon og utsikter for stabilitet fremover om det skal beregnes Pilar 2 påslag med utgangspunkt i uventede inntekts- og kostnadssvingninger.

6.7 STRATEGISK RISIKO

Strategisk risiko er risikoen for tap som følge av feilslåtte satsinger.

STYRING OG KONTROLL

SpareBank 1 Lom og Skjåk utarbeider en langsiktig strategi med varighet 3 år som evalueres årlig. Ved evalueringen foretas det en vurdering av bankens samlede risiko som danner grunnlag for utarbeidelse av årlig strategiplan. Strategien skal sikre måloppnåelse på kort og lang sikt både for finansielle forhold og for sikring av god kvalitet.

Ved utarbeidelse av strategiplan blir det foretatt en analyse av nåsituasjon for marked, kunder, konkurrenter, øvrige rammebetingelser samt leveringsevne i bankens organisasjon. Ønsket utvikling blir deretter vurdert mht. konsekvenser og risiko før strategiske valg, prioriteringer og mål blir bestemt.

KAPITALBEHOV PILAR 1

Det beregnes ikke kapitalbehov for strategisk risiko under Pilar 1.

KAPITALBEHOV PILAR 2

Kapitalbehovet knyttet til strategisk risiko beregnes med utgangspunkt i eventuelle risikoer og økt kapitalbehov man ser knyttet til strategiske beslutninger som tas.

7. SOLIDITET

7.1 REGULATORISK KAPITALDEKNING (PILAR 1)

Pr 31.12.21 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 % og kravet til systemrisikobuffer 3 %. Kravet til motsyklisk buffer er per 31.12.21 1,0 %. Disse kravene er i tillegg til kravet om at ansvarlig kapital skal utgjøre minst 4,5 % av ren kjernekapital. Finanstilsynet har videre pålagt SpareBank 1 Lom og Skjåk å ha kapital utover minstekrav og bufferkrav tilsvarende 2,5 % av beregningsgrunnlaget for risikoer som foretaket er utsatt for og som ikke, eller bare delvis, er dekket av minstekravet i pilar 1. Pilar 2-kravet skal dekkes av ren kjernekapital. Samlet krav til ren kjernekapital etter Pilar 1 og Pilar 2 er dermed 13,50 % pr 31.12.21. Bankens mål om ren kjernekapitaldekning er minimum 14,50 % og tilsvarer 1 % over minimumskravet til ren kjernekapitaldekning pr 31.12.21. SpareBank 1 Lom og Skjåk benytter standardmetoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko.

Tabellen nedenfor gir opplysninger om ansvarlig kapital i SpareBank 1 Lom og Skjåk. Ved beregning gjelder fradrag, tillegg og begrensninger i henhold til kapitalkravforskriftens definisjoner.

Grunnlag kapitaldekning	31.12.2021	31.12.2020
Sparebankens fond	1.170.368	1.085.390
Gavefond	11.856	2.220
Sum egenkapital	1.182.224	1.087.610
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser		
Fradrag ansvarlig kapital i andre fin.inst.		
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskap i finansiell sektor	-210.133	-209.625
Andre fradrag i ren kjernekapital	-5.874	-4.506
Sum ren kjernekapital	966.217	873.479
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskap i finansiell sektor		
Sum kjernekapital	966.217	873.479
Tilleggskapital utover kjernekapital		
Ansvarlig lån		
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskap i finansiell sektor		
Netto ansvarlig kapital	966.217	873.479
Risikovekta beregningsgrunnlag		
Kreditt-, motparts- og foringelserisiko	4.088.413	3.604.083
Operasjonell risiko	332.799	322.131
Svekket kredittverdighet hos motpart (CVA-risiko)	5.173	4.226
Sum beregningsgrunnlag	4.426.385	3.930.439
Ren kjernekapitaldekning	21,83 %	22,22 %
Kjernekapitaldekning	21,83 %	22,22 %
Kapitaldekning	21,83 %	22,22 %
Uvektet kjernekapitaldekning (Leverage ratio)	11,99 %	12,23 %
Forholdsmessig konsolidering eierforetaki samarbeidende grupper	31.12.2021	31.12.2020
Ren kjernekapital	1.085.137	993.199
Kjernekapital	1.094.797	1.002.949
Ansvarlig kapital	1.106.401	1.017.350
Beregningsgrunnlag	5.036.669	4.551.899
Kapitaldekning		
Ren kjernekapitaldekning	21,54 %	21,82 %
Kjernekapitaldekning	21,74 %	22,03 %
Ansvarlig kapitalkapitaldekning	21,97 %	22,35 %
Uvektet kjernekapital	10,53 %	10,54 %

Beregningsgrunnlag for kreditt-, motparts-, og forringelsesrisiko	31.12.2021	31.12.2020
Myndigheter	12.611	
Institusjoner	113.245	124.229
Foretak	841.889	637.356
Massemarkedsengasjementer	913.706	931.805
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	1.574.417	1.502.312
Forfalte engasjementer	170.244	9.523
Høyrisikoengasjement	169.779	186.684
Obligasjoner med fortrinnsrett	17.404	14.027
Andeler i verdipapirfond	48.906	12.622
Egenkapitalposisjoner	156.685	129.805
Øvrige engasjementer	69.526	55.720
Beregningsgrunnlag for kredittrisiko	4.088.413	3.604.083
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko*	332.799	322.132
Beregningsgrunnlag for svekket kredittverdighet hos motpart	5.173	4.226

* Beregningsgrunnlaget er gjennomsnittlig inntekt siste 3 år

Minimumskrav for ren kapitaldekning for eget foretak på 13,5 % av beregningsgrunnlaget i 2021 utgjør 598 mill kr. Ren kjernekapital for eget foretak pr 31.12.21 utgjør 966 mill kr. Buffer i forhold til minimumskrav til ren kjernekapital utgjør 368 mill kr.

Den ansvarlige kapitalen i SpareBank 1 Lom og Skjåk består i dag på morbanknivå av ren kjernekapital.

7.2 UVEKTET KJERNEKAPITALANDEL

Finansieringsvirksomhetsloven åpner for at det kan fastsettes bestemmelser om at ren kjernekapital eller kjernekapitalen i finansinstitusjoner minst skal utgjøre en bestemt prosent av verdien av foretakets eiendeler og ikke balanseførte forpliktelser, beregnet uten risikovekting (uvektet kjernekapitalandel). Uvektet kjernekapitalandel er omtalt i CRD IV-forordningen (CRR, EU No. 575/2013) artikkel 430.

SpareBank 1 Lom og Skjåk sin uvektede kjernekapitalandel pr 31.12.21 er 11,99 % for eget foretak og 10,53 % konsolidert. I figuren under vises utvikling i uvektet kjernekapitalandel uten overgangsregler.

7.3 SOLIDITETSMÅL

Følgende overordnede mål/rammer er for 2020-2023 satt for soliditet og avkastning

Måltall	2020	2021	2022
Rentabilitet			
Egenkapitalavkastning (før skatt og tap)	> 8,00%	> 8,00%	> 8,00%
Soliditet			
Ren Kjernekapitaldekning	> 14,50%	>14,50%	>17,00%
Kjernekapitaldekning	> 16,00%	>16,00%	>18,50%
Kapitaldekning	> 18,00 %	>18,00%	> 20,50%

8. BEREGNET ØKONOMISK KAPITAL (PILAR 2)

SpareBank 1 Lom og Skjåk gjennomførte beregninger av kapitalkrav knyttet til Pilar 2 med utgangspunkt i regnskapet pr. 30.09.21 for perioden 2021-2024. ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) – beregningene gjennomføres minimum årlig. Beregningene angir den kapital som bindes ut fra den faktiske risiko banken har påtatt seg. Figuren under viser kapitalbehovet (Pilar 2 tillegg) fordelt på de ulike risikokategoriene (andel):

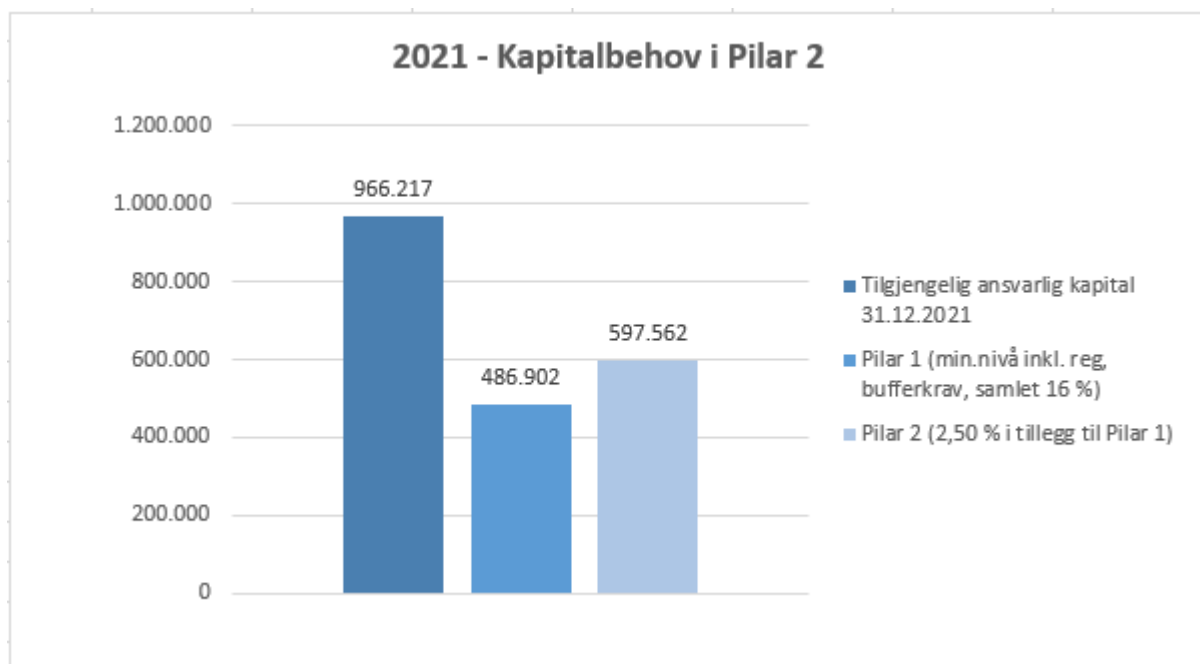

Figuren viser at ved utgangen av 2021 er kapitalbehov (Pilar 2 tillegg) i stor grad fordelt på risikokategoriene konsentrasjonsrisiko og markedsrisiko hvor konsentrasjonsrisiko enkeltforetak utgjør den største andelen.

9. SAMMENLIGNING AV REGULATORISK OG BEREGNET ØKONOMISK KAPITALBEHOV

Banken er tilfredsstillende kapitalisert både ut fra den risiko banken faktisk er eksponert for, og som det er avsatt kapital for under Pilar 2 og i forhold til regulative krav til kapital.

Figuren under viser en sammenligning av kapitalbehovsberegningen gjennomført pr. 31.12.21 for Pilar 1 og 2 opp imot bankens ansvarlige kapital.

Hovedforskjellen mellom Pilar 1 og 2 består av følgende:

Kredittrisiko

Kapitalkravet under Pilar 1 beregnes kun basert på utlånsvolum hvor kundens sektorkode definerer hvilken risikovekt som skal benyttes³. Under Pilar 2 blir kapitalkravet beregnet ut fra kundens risikoklasse og sikkerhetsklasse, det vil si at hensynet til PD og sikkerhetsdekning blir ivaretatt. Bankens porteføljer for hhv PM/BM viser at kapitalbindingen er lav i de gode risikoklassene/sikkerhetsklassene og øker gradvis etter hvert som risikoklassene/sikkerhetsklassene blir svakere. Modellen for risikjustert kapital ved utgangen av 2021 viser et kapitalbehov på 188,6 mill kr, mens beregningen etter Pilar 1 viser 486 mill kr. SpareBank 1 Lom og Skjåk har stor tiltro til at modellen for uventet tap er god da denne er validert for alliansen gjennom KFK. Finanstilsynet har allikevel gitt tilbakemeldinger om at ingen beregninger som gir et lavere kapitalkrav enn Pilar 1 kan legges til grunn. Dette fører til at banken må avsette betydelig mer kapital enn nødvendig ut ifra kvaliteten på utlånsporteføljen.

³ Eksempler: Foretak = 100 %, engasjementer med pantesikkerhet i fast eiendom = 35 %

Utover risikojustert kapital beregnet etter Pilar 1 er banken pålagt et Pilar 2-krav på 2,5% av beregningsgrunnlaget Pilar 2-kravet utgjør 111 mill kr ved utgangen av 2021.

Når det gjelder tillegg for konjunkturer som inntreer i framskrivningsscenarioene velger SpareBank 1 Lom og Skjåk å ikke inkludere dette. Tillegget for motsyklisk kapitalbuffer skal ta høyde for at nettopp konjunktorene endrer seg og banken mener at vi gjennom å oppfylle dette kravet har dekket dette.

Markedsrisiko

SpareBank 1 Lom og Skjåk beregner ikke kapitalbehov under Pilar 1 da banken ikke har noen handelsportefølje.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko under Pilar 2 beregnes etter samme metode som for Pilar 1. I tillegg vil eventuelle påslag basert på kvalitative vurderinger som tilsier ekstra kapitalbehov.

Andre risikoer

I Pilar 2 beregnes det risikojustert kapital for disse risikogruppene, mens disse risikogruppene inngår ikke ved beregning av minimumskravet i Pilar 1.